

ADVENDIAJA I PÜHAPÄEV AD 2021

Rm 13:11–14 (Js 62:10–12; Mt 21:1–9)

11 Ja tehke seda, teades aega:¹ käes on tund unest virguda, sest nüüd on meie pääste lähemal kui siis, kui me usklikuks saime.

12 Öö on lõpule jõudmas ja päev on lähedal. Pangem siis maha pimeduse teod, rõivastugem valguse relvadega!

13 Elagem kombekalt nagu päeva ajal, mitte prassimises ega purjutamises, mitte kiimaluses ega kõlvatuses, mitte riius ega kadeduses,

14 vaid rõivastuge Issanda Jeesuse Kristusega ja ärge tehke ihu eest hoolitsemisest himude rahuldamist!

Sissejuhatus

Apostel Pauluse Kiri roomlastele on kirjutatud² ilmselt aastal 56 (või selle paiku) Kreekas, tõenäoliselt Korintoses, mis oli Pauluse Kreeka-misjoni keskuseks. Tegemist oli apostli kolmanda misjonireisiga, mille käigus ta kogus muuhulgas annetusi Jeruusalemma koguduse tarvis (vt nt Rm 15:25jj). Pauluse plaan oli pärast annetuste ko haletoimetamist reisida Hispaaniasse, külastades teel ka Roomat (Rm 15:24.28).

Kiri roomlastele näitab, et kristlus oli selle kirjutamise ajaks juba Rooma jõudnud – millal, selle kohta andmed puuduvad, kuna kõnealune kiri ongi varaseim säilinud tunnistus kristliku koguduse olemasolust Roomas.

Traditsiooniliselt nähakse Rooma kirjas Pauluse õpetuse või kuulutuse kokkuvõtlikku esitlust, end seejuures tuleb märkida, et tegemist ei ole kõikehõlmava ülevaatega, kuna mitmed teistes kirjades käsitletud olulised teemad puuduvad kas täielikult või on antud edasi väga lühidalt. Paulus kirjutab roomlastele nii enda kui oma kirja esmaste adressaatide seisukohalt olulisimast.

Talle endale oli tähtis tutvustada Rooma kristlastele iseennast ja oma õpetust ning valmistada ette pinnast edasisele kuulutustööle. Paulus isegi otsekui vabandab Rooma kristlaste ees, ja seda kahel põhjusel: esiteks seetõttu, et ta ei ole juba varem nende juurde jõudnud, ei isiklikult ega kirjasõna kaudu (Rm 1:9–15), teiseks aga seetõttu, et neile kirjutamine ja plaanitav nende juurde tulemine näib olevat vastuolus tema põhimõttega «mitte kuulutada evangeeliumi seal, kus Kristust juba on nimetatud», et mitte ehitada «teiste poolt pandud alusele» (Rm 15:20).

¹ EELK Kirikukäsiraamatu Lugemiste raamatus algab tekst sõnadega: «Käes on tund...»

² Rooma kirja otseseks kirjapanijaks ei olnud mitte Paulus ise, vaid Tertius, kellele Paulus oma sõnumi dikteeris (Rm 16:22).

Paulus ei taha näida pealetükkivana, pigem kutsub ta üles üksteise vastastikusele usus kinnitamisele: «Ma ju igatsen teid näha, et ma võiksin teile jagada mõnda vaimulikku andi teie kinnituseks, see aga tähendab: teie keskel leida üheskoos julgustust mõlemapoolse usu, teie ja minu oma varal.» (Rm 1:11j)

Kiri näitab, et apostlile olid teada ka Rooma koguduse probleemid, võib-olla isegi teatav lõhestatus, tõenäoliselt juutidest ja endistest paganatest kristlaste vahel. Seepärast näitab ta juba kirja alguses, et Jumala ees ei ole süüdi mitte ainult paganad, vaid ka juudid – isegi rohkem kui esimesed, kuna neile on antud Seadus ja nad on õppinud tundma Jumala tahtmist, ent siiski selle vastu eksinud. Vastukaaluks kutsub Paulus endistest paganatest kristlasi arvestama juutidega, kellele võib saada komistuskiviks endiste paganate suhteline vabameelsus mõningate kommete või kvaasireligioosete tavade puhul (vt Rm 14 arutelu söömise üle).

Kirja keskosa moodustavad kolm peatükki (Rm 9–11) käsitlevad põhjalikult Iisraeli ja kristliku koguduse vahekorda, kusjuures siin tuleb teravalt esile valu, millega Paulus vaatab oma rahvus- ja endiste usukaaslaste peale: «Ma räägin tõtt Kristuses, ma ei valeta, minu kaastunnistaja on mu südametunnistus Pühas Vaimus, et mul on suur kurbus ja südamel lakkamatu valu, sest ma sooviksin pigem ise olla neetud ja Kristusest lahutatud oma vendade heaks, kes on mu veresugulased, kes on iisraellased, kelle päralt on lapseõigus ja kirkus ja lepingud ja seadustik ja jumalateenistus ja töötused, kelle päralt on esiisad ja kelle seast Kristus on ihu poolest.» (Rm 9:1–5)

Pauluse vastus küsimusele, miks Iisrael on Kristuse tagasi lükanud ja kas Jumal on seepärast oma rahva hüljanud, on, et selle kõige tõelist põhjust teab üksnes Jumal, kelle nõuandjaks inimene ei peaks kippuma, ent selleski on varjul rõõmusõnum, kuna see annab paganaile võimaluse kuulda evangeeliumi ja saada päästetud, ning küllap Jumal kord pöörab taas ka Iisraeli südame ja saatuse.

Rooma kirja ülesehitus on üldjoontes järgmine:

- 1:1–17** sissejuhatus, tervitus, Kristuse evangeeliumi sõnastamine kirja peateemana;
- 1:18–2:20** Jumala õigus ja inimeste süü;
- 2:21–7:25** õigeksmõistmine usu läbi, lunastus ja lepitus Kristuses;
- 8:1–39** elu Kristuses ja Tema Vaimus;
- 9:1–11:36** Iisrael ja paganad;
- 12:1–15:13** lunastatute uus elu Kristuses;
- 15:14–16:27** kokkuvõte, lõpusõnad, tervitused, lõpuülistus.

Kiri roomlastele ei ole Pauluse esimene kiri, kuid on oma kaalukuse tõttu paigutatud tema kirjade hulgas alati esimesele kohale. Rooma kirja keskse sõnumi võib võtta kokku sõnadega: «Sest Jumal on kõik inimesed kinni pannud sõnakuulmatuse alla, et kõikide peale halastada.» (Rm 11:32)

Keelelisi märkuseid

Tehke – originaalis vastav sõna puudub, salm algab: καὶ τοῦτο εἰδότες τὸν καιρὸν ὅτι – «Ja seda, teades aega, et...»³.

Teades – εἰδότες – sõna εἶδω tähendab «nägema», «vaatama», «vaatlema», «[ära] tundma», «teadma». Originaalis on tegemist täisminevikuga, s.t võiks tõlkida ka: «olles ära tundnud».

Aega – τὸν καιρὸν – sõna καιρός tähistab enamasti kindlaksmääratud aega või ajavahemikku, samuti õiget, sobivat aega ja (näiteks ootamise järel) kätte jõudnud aega.

Käes on tund unest virguda – ὥρα ἤδη ὑμᾶς ἐξ ὕπνου⁴ ἐγεροθῆναι – sõnasõnalt: «tund [on] meil juba unest äratatud saada/olla⁵». Sõna ἐγείρω – «ärkama», «[üles] tõusma» – kasutatakse nii unest ärkamise ja üles tõusmise, kui ka surnuist ülestõusmise tähistamiseks. Originaalis on see sõna *aoristi* ajavormis, mis tähistab kindla alguse ja/ või lõpuga ajahetke, olgu minevikus, olevikus või isegi tulevikus.

Pääste – ἡ σωτηρία – sõna σωτηρία – «pääste», «päästmine» – tuleneb verbist σώζω – «päästma», «tervendama», «vabastama».

Usklikuks saime – ἐπιστεύσαμεν – «uskusime», «uskuma hakkasime». Sõna πιστεύω – «uskuma», «[midagi] tõeks pidama», «[milleski] veendunud olema», «[millelegi oma] usaldust panema» – tuleneb verbist πείθω – «veenma», «veenduma», «veendunud olema», «usaldama», «usalduma», «kuulda võtma», «uskuma».

Pangem siis maha – ἀποθώμεθα οὖν – sõnasõnalt: «pangem siis ära».⁶

Pimeduse – τοῦ σκότους – sõna σκότος – «pimedus» – tuleneb tõenäoliselt sõnast σκιά – «vari».⁷

Teod – τὰ ἔργα – sõna ἔργον tähendab «tegevus», «ettevõtmine», «töö», «[teatava töö teostamiseks] tehtav».

³ 11. salmi algus on otseselt seotud eelnevaga: «Ärgu olgu teil ühtki muud võlga kellegi vastu kui ainult võlg üksteist armastada; sest kes armastab teist, on Seaduse täitnud. Armastus ei tee ligimesele kurja. Nii on armastus Seaduse täitmine.» (Rm 13:8.10)

⁴ Sõnast ὑπνος – «uni», «magamine» – tuleneb ka võõrsõna «hüpnosis».

⁵ Originaalis on siin kasutatud passiivi.

⁶ 1968. aasta piiblitõlkes: «heitkem enestest ära»; 1989. aasta Uues Testamendis: «võtkem siis ült».

⁷ Pimedus ei eksisteeri iseseisvalt, vaid tekib valguse varjamise/varjutamise tulemusena.

Rõivastugem – ἐνδυσώμεθα – sõna ἐνδύω – «rüütama», «riietama» – ei väljenda mitte niivõrd rõivastega katmist, vaid pigem rõivastesse mähkimist, omades nõnda veidi passiivsemat tähendusvarjundit kui vastavad sõnad eesti keeles.⁸

Relvadega – τὰ ὅπλα – sõna ὄπλον tähendab nii «relv» kui ka üleüldiselt «tööriist».

Elagem – περιπατήσωμεν – sõna περιπατέω tähendab «[ringi] käima», «[edasi] astuma» ja tähistab ülekantult ka eluviisi.

Kombekalt – sõna εὐσχημόνως koosneb määrsõnast εὖ – «hästi» – ja sõnast σχῆμα – «komme», «hoiak», «eluvii».

Kiimaluses – κοίταις – sõna κοίτη tähistab siinkohal sugulist läbikäimist, suguakti.⁹ Originaalis on see sõna (nagu järgminegi) mitmuses.

Kõlvatuses – ἀσελγείαις – sõna ἀσέλγεια tähendab «liiderlikkus», «ohjeldamatus», «ohjeldamatu (eeskätt seksuaalne) lõbujanu», «iharus», ka «häbitus».¹⁰

Issanda – τὸν κύριον – sõna κύριος on Uues Testamendis enamasti Jumalale (ja Kristusele) reserveeritud tiitel, algses tähenduses «peremees», «omanik», «isand», «valitseja».

Jeesuse – Ἰησοῦν – nimi Ἰησοῦς tuleneb heebrea nimest יהושע ja tähendab «JHWH on pääste», «JHWH päästab».

Kristusega – Χριστόν – sõna Χριστός tuleneb verbist χρίω – «võidma», «salvima» – ja tähendab sedasama, mida heebrea χριστός – «Messias», «Võitu».

Ärge tehke – μὴ ποιέιθε – sõna ποιέω tähendab «tegema», «teostama», ka «looma».¹¹

Ihu – τῆς σαρκός – sõna σὰρξ tähendab «liha», tähistades Uues Testamendis, eriti Pauluse kirjades, sageli inimese langenu, patust olemust, vahel ka neutraalselt inimese ihu või kõike elavat.

⁸ Originaalis on nii sõna ἀποτίθημι – «ära panema» – kui ἐνδύω – «rõivastuma» – tingivas kõneviisis, nii et sõnasõnalt võiks selle salmi tõlkida: «Õõ on lõpule jõudmas ja päev on lähedal, et võiksime panna ära pimeduse teod ja saada rüütatud valguse relvadega.»

⁹ 1739. aasta Piiblis: «abbiello ärrateotamisses».

¹⁰ 1968. aasta piiblitõlkes: «iharuses».

¹¹ Muuhulgas on siit pärit ka sõna ποιήμα – «teos», «poeem» –, nt Ef 2:10: «Sest meie oleme Tema teos...», mida võiks tõlkida ka: «Meie oleme Tema loome...» või tõeliselt poeetiliselt: «Meie oleme Tema poeem...»

Eest...hoolitsemist – πρόνοιαν – sõna πρόνοια – «etteteadmine», «ettehooldus» – koosneb eessõnast πρό – «ees», «ette», «eest» – ja verbist νοέω tähendab «mõistusega tunnetama», «mõistma», «taipama», «mõtisklema», «tähelepanu osutama».

Himude rahuldamist – εἰς ἐπιθυμίας – sõna ἐπιθυμία tähendab «himu», «lõbujanu».¹²

Sisuline analüüs

Rooma kirja kolmeteistkümnenda peatüki lõpusalme võib lugeda kristlaste uuest elust kõneleva kirjaosa vahekokkuvõtteks. Sisse juhatakse see osa kaheteistkümnenda peatüki alguses: «Nüüd, vennad, kutsun ma teid üles Jumala suure halastuse pärast tooma oma ihud Jumalale elavaks, pühaks ja meelepäraseks ohvriks; see olgu teie mõistlik jumalateenistus. Ja ärge muganduge praeguse ajaga, vaid muutuge meele uuendamise teel, et te katsuksite läbi, mis on Jumala tahtmine, mis on hea ja meelepärane ja täiuslik.» (Rm 12:1j)

Edasi kutsub Paulus kaheteistkümnendas ja kolmeteistkümnendas peatükis üles solidaarsusele ühe ihu liikmetena ning siirale, teenivale, omakasupüüdmatule, alandlikule ja isegi kuulekale armastusele, milles on kokku võetud kogu Jumala Seadus ning mis kujutabki endast uut elu Kristuses – vastandina elule pimeduses, s.t jumalakartmatuses. Neljateistkümnendas peatükis arendab Paulus ligimesearmastuse teemat ühe konkreetsete näite, s.t söömistavade varal, mis kuuluvad iseenesest kõlbeliselt neutraalsete asjade hulka¹³, ent võivad, juhul, kui neist saab ligimesele komistuskivi, osutada armastuse salgamiseks ja koguni hukatuslikuks (vrd Rm 14:15).

Kolmeteistkümnenda peatüki lõpusalmid annavad Pauluse manitsussõnadele igavikulise ja lunastusloolise mõõtme: kuna me elame ajahetkel (καιρός), mil öö on kohe-kohe lõppemas ja päev kätte jõudmas, s.t praegune maailmaajastu on möödumas ja Issanda [taastuleku] päev on lähedal – seda tähendavad ka sõnad: «nüüd on meie pääste lähedal kui siis, kui me usklikuks saime» –, on mõistlik (vrd Rm 12:1 λογικῆν λατρείαν – «mõistlik jumalateenistus») elada juba praegu nii, nagu siis.

Pimeduse tegude näitena toob Paulus kolm pahedepaari, viimase eestikeelse tõlke järgi prassimine ja purjutamine, kiimalus ja kõlvatus, riid ja kadedus. Prassimise all peab Paulus silmas enamasti hilistel öötundidel toimuvaid lärmakaid ja tihtipeale kontrolli alt väljuvaid pidusöömaaegu, purjutamise all liigjoomist ehk alkoholi kuritarvitamist. «Kiimaluseks» tõlgitud κοίτη on siinkohal õigupoolest lubamatu seksuaalkäitumine,

¹² 1739. aasta Piiblis: «ärge kandke omma lihha eest hoolt nenda, et himud sest touswad».

¹³ Kes sööb, sööb Issandale, sest ta tänab Jumalat, ja kes ei söö, jätab söömata Issandale ja tänab Jumalat. Jumala riik ei ole ju söömine ega joomine, vaid õigus ja rahu ja rõõm Pühas Vaimus. (Rm 14:6.17)

abieluvälised, võib-olla koguni juhuslikud seksuaalsuhted (originaaltekstis kasutatakse siin mitmust), ning «kõlvatus» (samuti mitmuses) hõlmab kõikvõimalikku seksuaalset ohjeldamatust. Viimane pahedepaar on veidi teisest valdkonnast: riid ehk vaidlused ja kadedus ehk rivaliteet, s.t kõikvõimalikud lõhed, mis paraku, nagu järgmine peatükk näitab, painasid Paulusele teadaolevalt vähemalt mingil määral ka Rooma kogudust

On täiesti selge, et Paulus ei ütle siin midagi absoluutset pidusöömaaegade, alkoholi tarvitamise ega seksuaalsuhete vastu, vaid juhhib tähelepanu liialduste ja korrapäratuse lubamatusele. Siiski ei ole tegemist pelgalt mõõdukusele manitsemisega, vaid juba mainitud järgmine peatükk näitab, et Pauluse ootamatu otsekohesuse ja isegi karmuse põhjuseks peavad olema teatavad põhimõttelised väärarusaamad, ja nimelt arvamus, nagu poleks – kuna inimest ei mõisteta õigeks mitte tegudest, vaid usu läbi ja armust – inimese välised teod või eluviis pääsemise seisukohalt olulised.

Paulus argumenteerib siin eeskätt armastuse seisukohalt: «Armastus ei tee ligimesele kurja. Aga kui su vend saab toidu pärast kurvaks, siis sa ei käi enam armastuse järgi. Ära saada hukka oma toiduga seda, kelle eest Kristus on surnud!» (Rm 13:10; 14:15)

Mõtteviisi, nagu poleks teod olulised – või veelgi enam: nagu saaks patu abil Jumala armu ilmumisele kaasa aidata –, on Paulus maininud juba varem, võimaliku etteheitena omaenda sõnumile: «Mis me siis ütleme? Kas püsida patus, et arm suureneks? Ei, mitte sugugi. Meie, kes oleme patule surnud, kuidas saaksime selles veel elada? Kuidas siis nüüd? Kas hakkame tegema pattu, kuna me ei ole Seaduse, vaid armu all? Kindlasti mitte!» (Rm 6:1j.15)

Surm ja elu, pimedus ja valgus, magamine ja ärkamine või üles tõusmine (üles äratatud saamine) on mõisted, mis kuuluvad nii kristlaseks olemise kui kristlaseks saamise juurde. Paulus kõneleb kolmeteistkümnenda peatüki lõpusalmidele üsna sarnaselt ka Rooma kirja kuuendas peatükis, mis käsitleb ristimist ja selle tagajärgi: «Ärge ka loovutage oma ihuliikmeid ülekohtu relviks patule, vaid loovutage end Jumalale nagu need, kes on saanud surnuist elavaks, ja oma ihuliikmed õiguse relviks Jumalale. Sest patt ei valitse enam teie üle, kuna te ei ole Seaduse, vaid armu all.» (Rm 6:13j)

Nagu Kristus on surnuist üles äratatud, nii on meiegi jaoks jõudnud kätte aeg olla (või saada) üles äratatud koos Kristusega. See aeg jõudis kätte Kristuse ristisurma ja ülestõusmisega, iga inimese jaoks isiklikult saabub see aga tema ristimisel, milles ta rõivastatakse Kristusega (Gl 3:27).

Inimese õigeks mõistmine armust, mitte tegudest ei saa olla õigustuseks elada edasi pimeduse tegusid tehes. Pimeduse teod tuleb endalt otsustavalt ära heita ning Kristusega rõivastumine ei ole mitte valiku küsimus, vaid ainus võimalus Temas teostunud lunastusest osa saamiseks, sest «kellel ei ole Kristuse Vaimu, see ei ole Tema oma» (Rm 8:9).

Jumalale meelepärane elu Kristuses ei ole mitte ainult lunastatud inimese tänulik vastus Jumala armule, vaid see on hädavajalik osa lunastuses teostuvast. Kui Paulus kinnitab, et «nii ei ole nüüd enam mingit hukkamõistu neile, kes on Kristuses Jeesuses» (Rm 8:1), siis selleks, et olla Kristuses Jeesuses, on vaja Temaga rõivastuda. Rõivastuda pimeduse tegude asemel valguse relvadega ehk armastusega ja sellest võrsuvate heade, Jumalale meelepäraste tegudega – vastandina «praeguse ajaga mugandumisele» (vrd Rm 12:2), mis tähendaks patuse liha eelistamist Vaimu elule ja mille tulemuseks oleks surm (vrd Rm 6:21; 8:6).

Kolmeteistkümnenda peatüki lõpusõnad «Ärge tehke ihu eest hoolitsemisest himude rahuldamist!» tähendavad ilmselt enam-vähem sedasama, mida kuuenda peatüki vastandus: «Eks te tea, et kelle kuulekusse teie end loovutate orjaks, kelle sõna te kuulate, selle orjad te olete – olgu patu orjad surmaks või kuulekuse orjad õiguseks!» (Rm 6:16)

Paulus rõhutab, et me oleme patust vabastatud, me ei ole enam patu orjad, me oleme saanud Jumala teenriteks ja peame kandma vilja pühitsuseks, mille tulemuseks on igavene elu (vrd Rm 6:22). Sest nüüd on aeg käes, see on saanud Kristuses, et olla koos Temaga üles äratatud mitte ainult uueks päevaks, vaid uueks ja igaveseks eluks.

Jutluseks

Advendiaja esimese pühapäeva teemaks on EELK Kirikukäsiraamatu järgi «Sinu Kuningas tuleb alandlikkuses». Kirikukäsiraamat ütleb: «Kirikuaasta esimese pühapäeva piiblitekstit kuulutavad, et Jumal ei ole meist kellestki kaugel. Ta tuleb oma rahva keskele, et kinkida talle uus aeg – pääste aeg. Kogudus tervitab oma saabuvat Kuningat, lauldes hoosiannat ja rõõmustades, et Jeesus on päästnud meid osaduseks Jumala ja üksteisega. Päeva evangeeliumid liidavad advendiaja ja jõulud palmipuudepäha ja ülestõusmispühade sündmustega. [...] Jõulud saavad oma tähenduse vaid koos Kristuse kannatuse, surma ja ülestõusmisega.»

Advendiaja esimese pühapäeva Evangeeliumiks on luterlikus traditsioonis Jeesuse saabumine Jeruusalemma Suure Nädala alguses, EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava esimesel lugemisaastal Matteuse evangeeliumist (Mt 21:1–9). See tuletab meelde, et advendiaeg ei ole mitte ainult (ega isegi mitte esmalt) mõeldud Jeesuse sünnile eelnenud sündmuste meenutamiseks (kuigi sellel ajal on paslik tuua esile eriti Vana Testamendi ettekuulutusi Messia tulemisest), vaid pigem selleks, et meile meelde tuletada, kes on see Laps, kelle sündimist me peagi tähistame, milles seisnes Tema missioon siin maailmas (ja sellest tulenevalt ka meie, Tema jüngrite missioon) ning mida see tähendab nii meie oleviku, tuleviku kui igaviku jaoks.

Esimese lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks (Js 62:10–12) on pääste kuulutus Jeruusalemmale: «Vaata, su pääste tuleb! Näe, Temaga koos on Ta palk ja Tema ees on

Ta töötasu. Ja neid hüütakse «Pühaks rahvaks», «Issanda lunastatuiks». Ja sind hüütakse «Otsituks», «Linnaks, mis pole maha jäetud».»

Epistel Rooma kirja kolmeteistkümnendast peatükist viib kokku Kristuse esimese ja teise tulemise. Esimese tulemise kulminatsiooniks oli Kristuse ristisurm ja ülestõusmine, mille läbi need, kes Temasse usuvad on lepitatud Jumalaga ja kutsutud Kristusesse rõivastatuna elama uut elu. Teine tulemine on küll veel ees, aga siiski teatavas mõttes juba siin – sest öö on kohe-kohe lõpule jõudmas ja Kristuse omad peavad juba praegu elama nagu päeva ajal, s.t nagu siis, kui Issand tagasi tuleb.

Jutluses ei peaks ehk keskenduma otseselt apostel Pauluse nimetatud pahede süvendatud käsitlemisele, küll aga tuleks tuua esile ka tänapäeval laialt levinud väärarusaam, nagu tähendaks armust õigeksmõistmine seda, et inimese saamisel kristlaseks ei pea tema elus midagi muutuma. Vastupidi, toosama armu ja usust õigeksmõistmise apostel on kompromissitult veendunud, et kristlaseks saamisega peab kaasnema rõivastumine Kristusesse ning hoidumine «praeguse ajaga mugandumisest», s.t uus, Jumalale meelepärane elu Tema Vaimus, mitte patuses lihas. Vastupidine oleks hukatuslik enesepettus, mille tulemuseks on surm.¹⁴

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Advendiaeg viib meie mõtted jõuludele – Jeesuse sündimisele. See ei ole aga kiriku traditsiooni järgi advendiaja tegelik mõte. Kahtlemata kutsub advendiaeg meenutama ka Kristuse esimest tulemist, aga seda eeskätt Vana Testamendi ettekuulutustele ja nende täitumisele mõeldes, kusjuures täitumisele mitte niivõrd Jeesuse sündimise, kuivõrd Temas teostunud lunastuse kontekstis. Samuti – või veelgi enam – kutsub advendiaeg vaatama tulevikku, Issanda teisele tulemisele, ja hindama praegust vahepealset aega nende kahe, esimese ja teise tulemise kontekstis.
2. See on, mida apostel Paulus teeb Epistli tekstis: Kristuse tulemisega, Tema surma ja ülestõusmisega, on kätte jõudnud uus ajastu, mil vana on – kuigi nähtavana veel siin – juba võidetud ja möödas, ning uus on – kuigi veel mitte nähtavana – juba sisse murdnud ja kohal. Piltlikult öeldes oleme otsekui koidikuhetkes, me oleme juba koos Kristusega üles äratatud, Jumal on meile juba uue ja igavese elu kinkinud, ja kuigi see ei ole veel lõplikult kohal, peame elama, nagu see juba oleks.
3. Uus elu Kristuses tähendab elamist rõivastatuna Kristusega – lahti ütlemist ja vabaks saamist pimeduse tegudest ning elamist Jumalale meelepärastelt. Inimene saab õigeks armust, mitte tegudest, aga ta ei saa olla õige ilma õiguse tegudeta. Kui inimene elab patus, siis on ta patu ori, mitte Jumala laps. Kristus on andnud ja teinud kõik meie heaks – meil pole teha muud kui ennast Temale üle andes ja Temaga rõivastudes saada «Jumalale elavaks, pühaks ja meelepäraseks ohvriks» (Rm 12:1)

¹⁴ Ka Kirjas galaatlastele kutsub Paulus üles: «Kui me elame Vaimus, siis käigem ka Vaimus!» (vt Gl 5:25)